

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

підготовки магістрів

спеціальності 054 Соціологія

освітньо-професійної програми Соціологія

*Силабус навчальної дисципліни
для денної форм навчання*

Силабус навчальної дисципліни «СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ» підготовки магістрів, галузі знань 05 Соціально-поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія, за освітньою програмою Соціологія.

Розробник: Коструба Наталія Сергіївна, старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології, кандидат психологічних наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 1 від 15 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри: (Лазорко О.В.)

© Коструба Н.С., 2020 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціально-поведінкові науки 054 Соціологія Соціологія Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів Денна <u>150/ 5</u>		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-ий
		Лекції 26 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 24 год.
	Самостійна робота 89 год.	
	Консультації 11 год.	
Мова навчання українська		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача

ППП Коструба Наталія Сергіївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання –

Посада старший викладач

Контактна інформація:

мобільний телефон +38066-939-58-98;

електронна адреса nataliia.kostruba@eenu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 111. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Предметом вивчення дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» є генеза та розвиток сучасної соціології у розмаїтті парадигм, концепцій та наукових напрямів, а також сучасний стан соціологічних теорій та вчень. Дана дисципліна є теоретичною основою для того, щоб отримати теоретичні знання та практичні навички в аналізі й оцінюванні соціологічних теорій з точки зору науково-теоретичних позиції їхніх

представників та організації самостійної роботи з теоретичними творами.

Розглядається стан соціології в умовах постструктуралізму та постмодернізму. Аналізуються основні соціологічні парадигми та подається теоретичний аналіз поглядів їх найяскравіших представників.

Розглядаються загальні настанови постструктуралізму та ознаки постмодернізму з точки зору соціологічних теорій. Приділяється увага теорії соціальних систем Н.Лумана, критичній теорії суспільства Ю.Габермаса, особливостям прояву гендерної проблематики постмодерну, соціологічній теорії постмодерну в особі З.Баумана та Р.Інглхарта. Подаються основні положення вітчизняних соціологічних теорій.

2. Пререквізити

Дисципліна ґрунтується на вивченні «Методологія і організація наукових досліджень у галузі».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: сформувати у студентів загальне уявлення про перспективу історичного становлення теорії соціології. В основі курсу – детальний аналіз та узагальнення сучасних концепцій соціологічної науки. Розглядаються основні школи сучасної соціологічної теорії в контексті широкого руху до теоретичного синтезу і спроб об'єднати мікро- і макротеорії; ознайомлення з основними напрямками в сучасній соціологічній теорії в умовах віртуалізації та глобалізації суспільства; здійснення аналізу поглядів основних постмодерністських соціологічних теорій, окресливши тенденції розвитку сучасної теорії соціології.

Завдання курсу:

- Поглибити у студентів знання фундаментальних теоретичних напрямів соціології, отриманих під час вивчення загальної соціології та історії соціології;
- Здійснити подальший розвиток фахових орієнтацій щодо окремих концепцій та дослідницьких підходів, які розробляються конкретними авторами та науковими школами в амках еволюції соціологічної думки;
- Вивчити основні поняття тем та забезпечити вільне оперування термінологією під час робочих дискусій та виконанні творчих завдань, передбачених програмою дисципліни;
- Сприяти формуванню і розвитку у майбутніх фахівців історико-соціологічної культури, схильності до історико-соціологічної рефлексії і евристичних навичок «соціологічної уяви»;
- Розширити інтелектуальний світогляд магістрів щодо картини світу та розуміння стратегії перебігу соціальних процесів та феноменів суспільного життя в сучасних мінливих умовах;
- Формування вмінь та навичок застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення наукових та навчальних завдань та проблем, зокрема, при виконанні науково-дослідних та кваліфікаційних робіт для отримання диплому магістра, у повсякденному житті та майбутній професії.

4. Результати навчання (Компетентності)

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- основні школи сучасної соціологічної теорії в контексті широкого руху до теоретичного синтезу; поняття, теорії, основні твори класиків соціології кінця ХХ – початку ХХІ століть;
- основні етапи розвитку соціологічної думки, сучасне розмаїття теоретико-методологічних напрямків науки соціології;
- базові теоретичні ідеї соціологічної науки та наукову термінологію дисципліни;
- основні напрямки розвитку сучасних соціологічних концепцій та стан сучасної прикладної соціології; перспективи розвитку соціологічного знання.

У результаті засвоєння дисципліни студенти оволодівають уміннями та навичками:

- систематизації та аналізу набутих знань з метою кращого розуміння соціальних процесів та закономірностей розвитку суспільства;
- застосування отриманих знань для самостійного опрацювання першоджерел – праць видатних представників соціологічної науки;
- правильно і науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання, власну наукову ерудицію та особистий життєвий досвід для аналізу, узагальнення і оцінки постмодерністської трансформації, процесів, тенденцій розвитку і змін в суспільстві;
- розбиратися у відмінностях витлумачень, підходів, рівнів аналізу щодо основних парадигм соціології;
- оперувати основними категоріями та поняттями сучасних соціологічних концепцій.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Основні наукові парадигми у сучасній соціології						
Тема 1. Сучасні соціологічні теорії як продовження класичних теорій. 1. Соціологія як теорія та метатеорія. 2. Поліпарадигмальність сучасної соціології. 3. Мікро- та макро- соціологія. Соціологія цивілізаційного процесу Н.Еліаса. 4. Стан сучасної соціології та зв'язок з іншими соціальними науками.	14	2	2	10		ДС/5
Тема 2. Структуралізм і постструктуралізм як спосіб теоретизування: сучасні тенденції 1. Витоки та основні ознаки постструктуралізму 2. Теорія і практика нелінійного письма Юлії Кристевой. 3. Соціологічні ідеї Мішеля Фуко. 4. Постструктуралізм Жака Дерріди. 5. Соціологічне теоретизування П'єра Бурд'є.	16	2	2	10	2	РК/5
Тема 3. Модернізм і постмодернізм у сучасній соціології. 1. Постмодерн як форма виникнення нової пізнавальної парадигми. 2. Теорія соціальних систем Нікласа Лумана. 3. Критична теорія суспільства Юргена Габермаса. 4. Соціологія постмодерну Зігмунда Баумана. 5. Теорія постмодернізації суспільства Рональда Інглхарта.	26	2	2	20	2	ІРС/5
Разом за модулем 1	56	6	6	40	4	15
Змістовий модуль 2. Основні парадигмальні настанови сучасних соціологічних дискурсів						
Тема 4. Соціологія мистецтва та гендерна проблематика. 1. Культурологія постмодерну. 2. Віртуальні світи ХХІ століття та їх соціологічна інтерпретація. 3. Сучасна теорія фемінізму в соціологічному дискурсі.	17	4	2	10	1	РК/5
Тема 5. Теорії глобалізації 1. Теоретико-методологічні основи дослідження процесів глобалізації.	20	4	4	10	2	РМГ/5

2. Світо-системний аналіз І.Валлерстайна. Глокалізація (Р.Робертсон). 3. Культурні виміри глобалізації (А.Аппадурі). 4. Концепція сучасності та теорія структурації (Е.Гідденс).						
Тема 6. Теорія суспільства ризику 1. Соціологія рефлексивної модернізації У.Бека. 2. Концепція суспільства ризику. Його риси і виміри. 3. Концепція модернізації за Беком. Процеси диференціації та індивідуалізації в сучасному суспільстві..	20	4	4	10	2	ПК/5
Тема 7. Сучасність та «макдональдизація» суспільства 1. Макдональдизація, американізація і нові засоби споживання (Дж.Рітцер). 2. Інформаційне суспільство (М.Кастельс). 3. Цивілізаційна модель С.Гантінгтона. 4. Сучасність і Холокост: плід сучасності, роль бюрократії.	20	4	4	10	2	ПК/5
Тема 8. Майбутнє соціології 1. Соціологічна футурологія. Синергетика: вивчення структур що організуються самостійно 2. Інформатизація та електронна комунікація. 3. Ідентичність: пошук природи людини. 4. Мультикультуралізм та проблема визнання.	17	4	4	9		РМГ /5
Разом за модулем 2	94	20	18	49	7	25
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)						30+30=60
Участь у конференції з доповіддю про результати власних досліджень						+5
Всього годин/ Балів	150	26	24	89	11	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. “Сучасність” як семантичне і культурне поле. Соціологічні визначення сучасності.
2. Особливості функціональної антропології Б.Малиновського
3. Конфлікт: способи виходу та алгоритми припинення конфліктних ситуацій.
4. “Єдина теорія конфлікту”.

5. Функції соціального конфлікту (за Л.Козером).
6. Соціологічні ідеї О.Негта.
7. Постмодерністська версія марксистської теорії.
8. Археологічний метод М.Фуко.
9. Когнітивна соціологія
10. Феноменологічна соціологія А.Шюца
11. Основи невербальної комунікації: поєднання мовленнєвих засобів та невербальних дій.
12. Проблема подолання суб'єкт-об'єктного протиставлення у соціологічній теорії Н.Еліаса.
13. Мікроосновна мікросоціологія.
14. Сучасні теорії гендеру.
15. "Екстремальний" фемінізм.
16. Мультикультуралізм та проблема визнання.
17. Функціональна теорія стратифікації.
18. Конфліктологія як наука.
19. Соціологічні теорії "другого покоління" Франкфуртської школи.
20. Фордизм та постфордизм.
21. Телебачення в соціологічних працях сучасності.
22. Образ міста в сучасних соціологічних теоріях.
23. Різновиди етнометодологічних експериментів.
24. Мережевий підхід у соціології.
25. Соціологія раціонального вибору.
26. Поняття комунікативної дії в працях Ю.Габермаса.
27. Суспільство як система, що само організується.
28. Подолання суб'єкт-об'єктного протиставлення: П.Бурд'є.
29. Поняття соціальної взаємодії у П.Бурд'є.
30. Соціоаналіз П.Бурд'є.
31. Постмодерна соціологія З.Баумана.
32. Трансформація інтимності (Е.Гідденс).
33. "Макдональдизація" суспільства.
34. Поняття ризику в теоріях Е.Гідденса та У.Бека.
35. Вплив соціології на суспільні практики.
36. Прогностичні погляди на соціологію.
37. Проблема становлення особистості у "суспільстві споживання".
38. Критика Модерну в сучасних соціологічних теоріях.
40. Проблема впливу соціології на суспільні практики.
41. Інновація як предмет соціологічного дослідження.
42. Символізм інтелектуальної власності.
43. Критика теорій соціального конфлікту.
44. Аналітика конфлікту.
45. Критика соціальних теорій постмодернізму.
46. Вплив символічного інтеракціонізму Дж.Г.Міда на комунікативну теорію Ю.Габермаса
47. Проблема "чужий/інший" та феномен ксенофобії
48. Етика етнометодолога.
49. Можливості використання теорії систем у сучасній соціології.
50. "Електронна комунікація": переваги та недоліки.
51. Вразливі місця інформатизованого суспільства.
52. Глобалізація чи американізація?

53. Глобалізація як міф наукового дискурсу.
54. Інформаційне суспільство та проблема приватності.
55. Інтелектуальна біографія “людини Інтернету”.
56. Як можлива ідея нації в добу мультикультуралізму?
57. Ідентичність та ідентичності.
58. Вплив ЗМІ на формування свідомості людини.
59. Позитивні та негативні наслідки інформатизації.
60. Глобалізація чи інтернаціоналізація.
61. Що означає “мислити соціологічно”?
62. Ідентичність та визнання.
63. За межами ідентичності.
64. Криза статевої ідентичності: сучасні способи подолання.
65. Соціологія перед обличчям глобальних катаклізмів.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов’язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів): 5 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки. 1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки. 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних

прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вмiло використовувати міжпредметні зв'язки. Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів): 30-20 балів – вільно володіє обсягом матеріалу, вільно висловлює власні думки, повністю і якісно розкрив всі питання виявляючи особисту позицію що до них, вмiло використовує міжпредметні зв'язки. 12-19 балів – вільно висловлює власні думки, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні помилки; 5-11 балів – не повністю з допущенням помилок розкрив всі питання; 1-4 бали – розкрив тільки перше питання; 0 балів – відповідь відсутня.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

I. Підсумковий контроль

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Форма проведення іспиту – усний залік.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Методологічні принципи логічного позитивізму і постпозитивізму в соціології.
2. Класики та сучасне соціологічне теоретизування. Класичне заперечення центральності класиків: версія Р. Мертона. Центральність класики і дискурс сучасної соціології.
3. Безперервність розвитку парсонсівської соціології як реалізація кантіанського ядра. Кантіанське ядро соціології Т. Парсонса в інтерпретації Р. Мюнха.
4. Концепція диференціації і неофункціоналізм Дж. Александера.
5. Актуалізація спадщини М. Вебера.
6. Веберівська соціологія релігії та проблематика трансформації, розвитку та модернізації суспільств.
7. "Протестантська етика" та історична реальність.
8. Проблема соціальної дії, об'єктивності та відношення до цінності.
9. Теорія світ-системи І. Валлерстайна.
10. Світ-системна реінтерпретація основних категорій соціальної теорії.
11. Дихотомія світ-імперій та світ-економік у світ-системному аналізі.
12. Соціологія як наука за Еліасом.
13. Теорія фігурації.
14. Процес цивілізації Н. Еліаса.
15. Критична теорія і теорія комунікативної дії Ю. Габермаса.
16. Поняття "життєвого світу" і системи у Ю. Габермаса.
17. Публіка, публічність (громадськість), дискурс в теорії Ю. Габермаса.
18. Критичний дискурс модерну.
19. Витоки структуралізму.
20. Структуралізм і дослідження мови та знаку. Концепції Ролана Барта.
21. Постструктуралізм. Версія Жака Дерріди.
22. М. Фуко про дискурс.
23. Генеалогія влади. Влада і знання.
24. Концепція дисциплінарного суспільства.
25. Соціологічні ідеї в "Історії сексуальності".
26. Основні ідеї та поняття системної теорії Лумана.
27. [Соціальна] Система. Визначення та її характеристики за Луманом.

28. Місце комунікації та мови в теорії Н. Лумана.
29. Поняття самореференції і "автопоезису".
30. Поняття структурації, структури, соціального агента та практики.
31. Час та простір в теорії Е. Гідденса.
32. Соціальна система та дія у Гідденса.
33. Погляди Гідденса на сучасне суспільство (модернізацію, глобалізацію, мультикультуралізм).
34. Основні поняття теорії Бурдьє: габітус, практики, структура.
35. Поняття соціального простору.
36. Поле та капітал. Види полей та капіталів.
37. Поняття стилю життя.
38. Габітус, клас, культурне споживання.
39. Типи постмодерністської соціальної теорії.
40. Поміркований (Ф. Джеймсон) і радикальний (Ж. Бодрійяр) постмодернізм.
41. "Символічний обмін і смерть" Ж. Бодріяра.
42. Критика постмодернізму, її основні аргументи.
43. Постмодернізм З. Баумана і його погляди на постмодерне суспільство.
44. Суспільство ризику У. Бека.
45. Дослідницьк програми І. Лакатоса і сучасне соціологічне теоретизування.
46. Основні теорії дії в сучасній соціології.
47. Теорії раціонального вибору(дії) та колективної дії.
48. Феноменологічна соціологія та етнометодологія.
49. Фрейм-аналіз І. Гофмана.
50. Сучасні соціологічні мікротеорії.
51. Веберівська соціологія релігії та проблематика трансформації, розвитку та модернізації суспільств.
52. Неомарксизм в сучасній соціології.
53. Критична теорія і соціологія.
54. Структуралізм і постструктуралізм в соціології.
55. Р. Барт про міфи.
56. Концепт "смерті автора".
57. М. Фуко і мікрофізика влади. Влада і знання.
58. М. Фуко і біополітика.
59. Біополітика і дискурс расизму.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре

75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Бауман З. Индивидуализированное общество. - М., 2002.
2. Бауман З. Мыслить социологически. – М., 1996.
3. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну. – М., 2000.
4. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. - М., 1995.
5. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального. - Екатеринбург. 2000.
6. Бодрийяр Ж. Общество потребления. – М., 2006.
7. Бурдье П. Социология социального пространства. — М., СПб, 2005.
8. Гарфинкель, Г. Исследования по этнометодологии. — СПб, 2007.
9. Гидденс Э. Устроение общества: Очерк теории структуризации. - 2-е изд. - М., 2005.
10. Гоулднер А.У. Наступаючий кризис западної соціології. – СПб, 2003.
11. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. - М., 2000.
12. Кун Т. Структура научных революций. – М., 1977.
13. Луман Н. Общество общества. Ч. I. Общество как социальная система. – М., 2004.
14. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего = The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. — М., 2005.
15. Ритцер Дж. Макдональдизация общества: традиционные и новые ценности: политика, социум, культура. - М., 2001.
16. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. - СПб., 2000.
17. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. — М.: АСТ, 2003.

Основна література: підручники

1. Коркюф Ф. Новые социологии. – М., 2002.
2. Осипов Г. История социологии в Западной Европе и США. – М., 2001.
3. Ритцер Дж. Современные социологические теории. – СПб, 2002.
4. Современная социальная теория : Бурдье, Гидденс, Хабермас. Учеб. пособие. — Новосибирск, 1995.